

Kääpiöpinserit on lisätty rotujen listalle joille voidaan omistajan niin toivoessa lausua myös IDD (kalkkeutuneet välilevyt). IDD-lausunto sisältyy aina selkälausuntoon, kun vähintään 2-vuotias koira kuvataan Kennelliiton selkälausuntoa varten. Nykyisen listan rinnalle ollaan ottamassa käyttöön lista roduista, joille IDD-lausunto tulee olemaan yli 2-vuotiaana kuvattaessa vapaaehtoinen – toisin sanoen koiranomistaja voi selkälähetettä tilatessaan valita, haluaako hän koiralle myös IDD-lausunnon.

Välilevysairaudelle altistavalla välilevyjen varhaisella kalkkeutumisella on perinnöllinen tausta (kromosomissa 12 oleva FGF4-retrogeeni eli CDDY-geeni). Vapaaehtoisten IDD-kuvattavien rotujen listalle otetaan sellaisia rotuja, joilla esiintyy välilevyjen ennenaikaista rappeutumista aiheuttavaa CDDY-geeniä siinä määrin, että IDD-kuvaukset ovat perusteltuja. Kalkkeutuneet välilevyt näkyvät röntgenkuvissa ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin. Tämä mahdollistaa sairauden vastustamisen röntgenseulonnan avulla. Koirista, joilla ei ole yhtään kalkkeutunutta välilevyä, vain harvat sairastuvat. Sairauden vähentämiseksi jalostuksessa tulisi suosia koiria, joilla ei ole tai joilla on mahdollisimman vähän kalkkeutuneita välilevyjä.

Tutkimuksissa on todettu, että välilevyt kalkkeutuvat kahteen ikävuoteen mennessä ja siksi koiran tulee kuvaushetkellä olla vähintään 2-vuotias lausunnon saamiseksi. Osa kalkkeutumista voi myöhemmin kadota ja siksi röntgenkuvauksen suositeltu ikä on 24–48 kuukautta. IDD-lausunnon voi saada vain kerran.

Selkänikamien välilevyjen rappeutuminen ja välilevykalkkeutumat

ELT, dos. Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Koirilla tunnetaan kaksi *FGF4*-retrogeeniä, jotka vaikuttavat lyhentävästi jalkojen pituuteen. Toinen sijaitsee kromosomissa 18 ja se on ns. rotua määrittävä mutaatio (kondrodysplasia), ja sen yleisesti käytetty nimi on CDPA. Mutaation suhteen homotsygooteilla koiraroduilla on raajojen pitkien luiden kasvuhäiriön aiheuttama tyypillinen pitkänomainen ulkomuoto ja lyhyet ja käyrät raajat. Näitä koirarotuja ovat esimerkiksi mäyräkoirat, kiinanpalatsikoira, welsh corgi, havannankoira, coton de tulear ja skyenterrieri. Aikaisemmin luultiin, että nimenomaan tähän mutaatioon liittyy taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen (intervertebral disc disease, IDD), joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Normaalialue lyhyempiin jalkoihin ja varhaiseen välilevyjen rappeutumiseen eli kondrodystrofiaan liittyy kuitenkin toinen, kromosomissa 12 oleva *FGF4*-retrogeeni (CDDY). Tämä mutaatio on todennäköisesti hyvin yleinen useimmilla mäyräkoiratyyppien koirilla, mutta sitä tavataan monilla muillakin pieni- ja keskikokoisilla roduilla. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on välilevytyrä. Välilevytyrän oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkävaikeudesta täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Jos välilevytyrä on kaularangan alueella, oireina ovat voimakas kaulan alueen kipu ja joskus etu- ja takajalkojen halvausoireet. Tyypillisin sairastumisikä mäyräkoirilla 4–5 vuotta, ranskanbulldoggien oireet tulevat usein tätäkin nuorempina.

Osalla koirista on oireita vain kerran, mutta toisilla ne uusiutuvat. Usein selkäkivut (esimerkiksi liikkumis- tai hyppäämishaluttomuus) edeltävät halvausoireita ja siksi omistajan on syytä suhtautua myös lieviin oireisiin vakavasti. Selkäkivut sekoitetaan usein myös mahakipuihin. Lieviä oireita hoidetaan levolla ja tarvittaessa lepoon yhdistetään kipulääkkeet. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevymateriaali poistetaan. Välilevytyrän ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kondrodystrofiisilla roduilla pitkälle rapeutuneet välilevyt voivat kalkkeutua. [Kalkkeutumistaipumuksella on perinnöllinen tausta ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin.](#) Koirista, joilla ei ole yhtään kalkkeutunutta välilevyä, vain harvat sairastuvat. Kalkkeutuneet välilevyt näkyvät röntgenkuvissa, mikä mahdollistaa sairauden vastustamisen röntgenseulonnan avulla. Tutkimuksissa on todettu, että röntgenkuvissa näkyvät välilevyt ovat havaittavissa kahteen ikävuoteen mennessä. Osa kalkkeutumista voi myöhemmin kadota ja siksi röntgenkuvauksen suositeltu ikä on 24–42 kuukautta. Sairauden vähentämiseksi tulisi jalostuksessa suosia koiria, joilla on mahdollisimman vähän kalkkeutuneita välilevyjä. Viimeaikaisissa tutkimuksissa on havaittu, että CDDY-mutaation suhteen heterotsygooteilla (N/CDDY) on selvästi vähemmän kalkkeutumia kuin mutaation suhteen homotsygooteilla (CDDY/CDDY). Koirilla, joilla ei ole tätä mutaatiota (N/N), kalkkeutuneet välilevyt ovat hyvin harvinaisia.

IDD:stä voi saada lausunnon 24 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

IDD0, puhdas	Ei muutoksia
IDD1, lievä	1–2 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä
IDD2, keskivaikea	3–4 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä
IDD3, vaikea	5 tai enemmän osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä